

เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ หลังการได้รับวัคซีนโควิด 19 (ADVERSE EVENT FOLLOWING IMMUNIZATION COVID-19)

ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์-23 มิถุนายน 2564
มีผู้รับวัคซีนสะสม ทั้งหมด **8,400,320** โดส

สรุปข้อมูลการฉีด

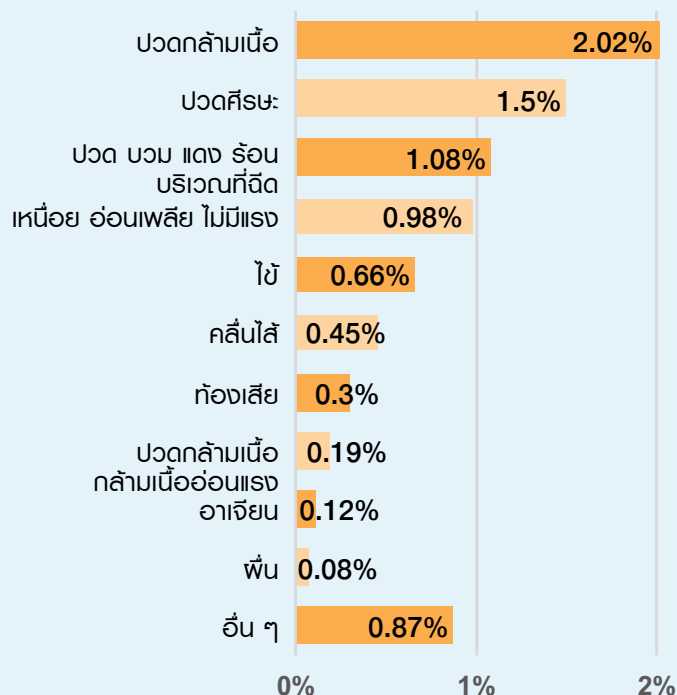
วัคซีนโควิด 19 ของไทย

ณ วันที่ 9 มิถุนายน 2564

รายงานผู้มีอาการข้างเคียงภายหลังได้รับวัคซีน

อาการข้างเคียงที่พบ

AEFI (Adverse Events Following Immunization)

หมายถึง เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค อาจเป็นอาการไม่สบาย หรือมีผลการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการผิดปกติ โดยไม่จำเป็นต้องมีสาเหตุจากการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคส่วนใหญ่เกิดใน 30 วัน

ประเภทของสาเหตุการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค*

- 1. ปฏิกิริยาของวัคซีน (VACCINE PRODUCT-RELATED REACTION)** คือ ผลจากวัคซีนโดยตรง แบ่งเป็นอาการเฉพาที่ และอาการต่อระบบอื่น ๆ ของร่างกายภาวะแพ้รุนแรงก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ หลังได้รับวัคซีน
- 2. ความบกพร่องของวัคซีน (VACCINE QUALITY DEFECT-RELATED REACTION)** เกิดจากได้รับวัคซีนที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น การปนเปื้อนของเชื้อแบคทีเรียไวรัส หรือเชื้อราจากการควบคุมกระบวนการผลิตที่ไม่ดีพอ หรือการทำลายฤทธิ์ไม่มีประสิทธิภาพ
- 3. ความคลาดเคลื่อนด้านการให้บริการ (IMMUNIZATION ERROR RELATED REACTION)** เกิดจากการบริหารจัดการและวิธีการให้วัคซีน เช่น การเก็บรักษาวัคซีนไม่เหมาะสม การเตรียมวัคซีนไม่ถูกต้อง การฉีดวัคซีนผิดวิธีหรือเกินขนาดที่แนะนำ
- 4. ความกลัว/ความกังวล (IMMUNIZATION ANXIETY-RELATED REACTION)** เป็นการตอบสนองของแต่ละคน บางคนกลัวเข็ม บางคนกังวลผลข้างเคียงจากการฉีดวัคซีน ทำให้มีอาการวิงเวียนศีรษะ หายใจเร็ว หน้ามืด เป็นลม
- 5. เหตุการณ์ร่วมอื่นโดยบังเอิญ (COINCIDENTAL EVENT)** คือ ไม่ได้เป็นผลมาจากวัคซีนหรือการฉีดวัคซีน แต่เป็นเหตุการณ์ที่บังเอิญเกิดขึ้นภายหลังจากได้รับวัคซีน เช่น การเสียชีวิตในผู้สูงอายุหรือมีโรคประจำตัวอยู่เดิม

จำนวนผู้ที่มีอาการแพ้รุนแรง ที่ได้รับการยืนยันจากคณะผู้เชี่ยวชาญ 17 คน

ที่มา : กรมควบคุมโรค 9 มิถุนายน 2564

- **แพ้รุนแรง (Anaphylaxis)**
17 ราย (3 ใน 1 ล้านราย)

*ที่มา : COUNCIL FOR INTERNATIONAL ORGANIZATIONS OF MEDICAL SCIENCE (CIOMS) และองค์การอนามัยโลก (WHO)

เอกสารแจกฟรี

ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 เดือนมิถุนายน 2564

ทำความเข้าใจภาวะ ISRR การตอบสนองของร่างกาย ต่อการฉีดวัคซีน

การวินิจฉัย

อาการที่เกิดขึ้นมักจะเกิดขึ้นไม่นานหลังได้รับวัคซีน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายใน 5-30 นาที แต่ในบางรายอาจเกิดช้า เป็นชั่วโมงหรือเป็นวันหลังได้รับวัคซีน **เมื่อตรวจวินิจฉัยโรคแล้ว ไม่พบความผิดปกติหรือไม่พบพยาธิสภาพที่ชัดเจน** อาการจะเป็นชั่วคราว และจะดีขึ้นได้เองภายในเวลาไม่นานส่วนใหญ่หายเป็นปกติใน 1-3 วัน แต่บางรายอาจใช้เวลาหลายวันกว่าจะหายดี ลักษณะที่กล่าวมานี้จะทำให้วินิจฉัยได้ว่าเป็น ISRR

ภาวะ ISRR เป็นปฏิกิริยาที่เกิดจากการตอบสนองของร่างกายต่อการฉีดวัคซีน ความกังวล ความเครียดของร่างกายและจิตใจ แต่ยังไม่ทราบกลไกการเกิดที่แน่ชัด องค์การอนามัยโลกได้นิยามกลุ่มอาการจากปฏิกิริยาเหล่านี้ว่า IMMUNIZATION STRESS-RELATED RESPONSE (ISRR)

อาการของ ISRR มีได้หลากหลาย เช่น เป็นลม ปวดเกร็งท้อง คลื่นไส้ ตามัว ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็ว อันเป็นผลจากการตอบสนองของระบบประสาทอัตโนมัติ ไปจนถึง **อาการทางระบบประสาท (DISSOCIATIVE NEUROLOGICAL SYMPTOM REACTION: DNSR)** เช่น อาการชา อ่อนแรง การเคลื่อนไหวของร่างกายผิดปกติ ความผิดปกติของการทรงตัว พูดไม่ชัด อาการคล้ายภาวะหลอดเลือดสมองหรือชัก โดยส่วนใหญ่อาการมักเกิดขึ้นเร็วภายในไม่กี่นาทีหลังการฉีดวัคซีน แต่อาจมีบางรายเกิดช้าเป็นชั่วโมงหรือเป็นวันภายหลังการได้รับวัคซีน ISRR มักจะเกิดในผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย และพบมากในผู้ที่อายุน้อย มักเกิดเป็นกลุ่มก้อนเมื่อมีการฉีดวัคซีนชนิดใหม่ครั้งละมาก ๆ (MASS VACCINATION) เกิดได้กับการฉีดวัคซีนทุกชนิด และทุกรุ่นการผลิต (LOT)

การดูแล

เมื่อพบผู้ที่มีอาการ ISRR ในเบื้องต้น อาจจะแยกไม่ได้ว่าเป็นภาวะ ISRR หรือเป็น**ความเจ็บป่วยจากพยาธิสภาพในร่างกาย** ควรตรวจร่างกายอย่างละเอียด วัดสัญญาณชีพ หากพบความผิดปกติให้การรักษาตามมาตรฐาน ถ้าเข้าได้กับโรคหลอดเลือดสมอง ก็ให้การรักษาตามระบบบริการทางด่วนโรคหลอดเลือดสมอง หากไม่พบความผิดปกติ หรือสงสัยภาวะ ISRR ให้รักษาตามอาการ ควรให้ความมั่นใจกับผู้ป่วยว่าอาการที่เป็นจะค่อย ๆ ดีขึ้นและหายได้เอง ให้พักและผ่อนคลาย หลีกเลี่ยงการสืบสวนโรคโดยไม่จำเป็น (OVER INVESTIGATION) หรือการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น ให้ติดตามอาการผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด เมื่ออาการดีขึ้น สามารถให้กลับไปทำภารกิจได้ตามปกติ

อาการข้างเคียง การแพ้ การแพ้รุนแรง หลังฉีดวัคซีนโควิด 19

อาการข้างเคียง

ส่วนใหญ่ไม่รุนแรงสามารถหายได้เอง โดยไม่ต้องให้การรักษา หรือรักษาตามอาการ เช่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว ปวดบวมแดงบริเวณที่ฉีด

ควรเฝ้าระวังหลังจากฉีดไปแล้ว 30 นาทีแรก

ปวดศีรษะ

ปวดเมื่อยตามตัว

ปวดบวมแดงบริเวณที่ฉีด

การแพ้วัคซีน

เป็นปฏิกิริยาของร่างกายผ่านระบบภูมิคุ้มกัน ประมาณร้อยละ 80 มักเกิดขึ้นภายในเวลา 30 นาทีหลังรับวัคซีน

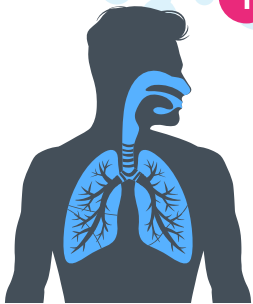
อาการที่พบบ่อย คือ ผื่นคันคล้ายลมพิษ อาจมีอาการบวมที่เยื่อเมือกหรือผิวหนังร่วมด้วย

การแพ้วัคซีนรุนแรง หรือ ANAPHYLAXIS

อาการ 2 ใน 4 ระบบ ที่เกิดขึ้น

เกิดขึ้นทันที หรือภายในระยะเวลาเป็นนาที ถึง 1-2 ชั่วโมงหลังได้รับวัคซีน

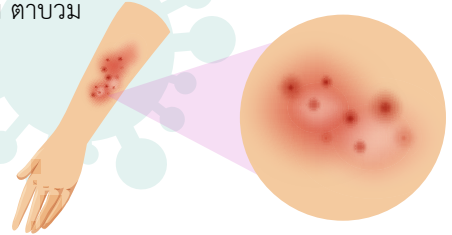

1 ระบบทางเดินหายใจ

- ไอ หายใจเสียงวี๊ด (WHEEZE)
- เสียงแหบ หรือมี STRIDOR
- น้ำมูกไหล
- การหายใจลำบาก เช่น หอบเหนื่อย เจ็บคอ ออกรุ่น
- ทางเดินหายใจส่วนบนบวม เช่น ปาก/คอ/ลิ้น/ลิ้นไก่บวม

2 อาการทางผิวหนัง

- ลมพิษ คัน ปากบวม ตาบวม มือ/เท้าบวม ผิวดำแดง

3 ระบบทางเดินอาหาร

- ปวดเกร็งช่องท้อง ถ่ายเหลว คลื่นไส้ หรือ อาเจียน

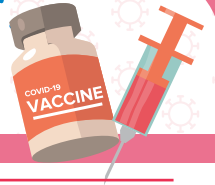

4 ระบบหัวใจและหลอดเลือด

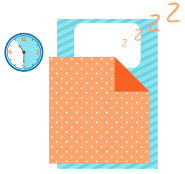
- หัวใจเต้นเร็ว และคลำชีพจร
- ความดันโลหิตต่ำ เป็นอยู่นาน และอาการไม่ดีขึ้นเอง ถ้าไม่ได้รับการรักษา

ร่วมกันทำป้องกันได้

คำแนะนำสำหรับประชาชนก่อนฉีดวัคซีนโควิด 19

ควรนอนหลับ
พักผ่อนให้เพียงพอ
ก่อนรับวัคซีน

ดื่มน้ำสะอาด
ให้เพียงพอ
อย่างน้อยวันละ
500-1,000 มิลลิลิตร

งดการ
ออกกำลังกาย
แบบหนัก ๆ
อย่างน้อย 2 วัน

เลี่ยงเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์

หากเจ็บป่วย มีไข้
ให้เลื่อนนัดการฉีด
วัคซีนออกไปก่อน

แจ้งข้อมูลสำคัญหรือปรึกษาแพทย์ก่อน
เช่น มีโรคประจำตัวหรือยาที่ต้องรับประทาน
ประวัติการแพ้ยาหรือวัคซีน
อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์น้อยกว่า 12 สัปดาห์

คำแนะนำสำหรับประชาชนหลังฉีดวัคซีนโควิด 19

30 นาทีแรกหลังฉีด ระวังอาการ ณ จุดที่ฉีดวัคซีน
เช่น เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ปื้น ปากบวม หน้าบวม
ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่และพบแพทย์ทันที

คลื่นไส้ อาเจียน

แขนขาอ่อนแรง

ชาครึ่งซีก

ปากเบี้ยว

4-6 ชั่วโมงแรกหลังฉีดวัคซีน หากมีไข้ หรือมีอาการปวดเมื่อยมาก
สามารถรับประทานยาพาราเซตามอล ขนาดตามน้ำหนักตัว
10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม (500 มิลลิกรัม/50 กิโลกรัม) ทุก 4-6 ชั่วโมง

หลังจาก 6 ชั่วโมงแรกหลังฉีดวัคซีน ต้องสังเกตอาการต่ออีก 2-3 วัน
หากพบอาการผิดปกติที่รุนแรง เช่น ชาครึ่งซีก แขนขาอ่อนแรง
หรือปากเบี้ยว ให้รีบไปพบแพทย์ทันที

หากเกิดอาการผิดปกติ โทรสายด่วน 1669 หรือสายด่วน 1422

เลี่ยงการใช้แขนข้างที่ฉีดในการยกของหนัก อย่างน้อย 4 ชั่วโมง

แม้จะรับวัคซีนครบตามปริมาณโดสที่ระบุไว้แล้วก็สามารถรับเชื้อโควิด 19 ได้
ควรปฏิบัติตามมาตรการ D-M-H-T-T-A คือ เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล
สวมหน้ากาก 100% ล้างมือบ่อย ๆ งดออกหมุกร่างกาย เข้าตรวจคัดกรอง
ความเสี่ยง (เมื่อมีความจำเป็น) และใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ และหมอชนะ
เมื่อไปที่สาธารณะทุกครั้ง

คำแนะนำสำหรับบุคลากรทางการแพทย์

ควรเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ลดความแออัดขณะรอรับการฉีดวัคซีน

เตรียมความพร้อมทั้งยาและอุปกรณ์สำหรับช่วยเหลือผู้ป่วยแพ้รุนแรง
(ANAPHYLAXIS) ที่จุดฉีดวัคซีน

ประชาสัมพันธ์ข้อดี ข้อเสีย และอาการไม่พึงประสงค์เมื่อเข้ารับการฉีด
วัคซีนโควิด 19 แต่ละประเภท ให้ประชาชนรับทราบ เพื่อให้ประชาชน
ได้พิจารณาถึงความสำคัญ นำสู่การตัดสินใจฉีดวัคซีนเพื่อการสร้าง
ภูมิคุ้มกันต่อตนเองและคนรอบข้าง เตรียมอุปกรณ์ช่วย...เบื้องต้น

สายด่วนกรมควบคุมโรค
1422

DDC WATCH
ACCESS ONLINE QR CODE

- ที่ปรึกษา : โอภาส การย์กวินพงศ์ จักรรัฐ พิทยวงศ์อานนท์
ผู้เรียบเรียง : แพทย์หญิงภาวิณี ดั่งเงิน อภิญญา ปัญจามพัฒนา วชิรพร พรหมศรี
กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ กองระบาดวิทยา และกรมควบคุมโรค
กองบรรณาธิการ : บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ ดนยา สุเวทเวทิน อรุณ รั้งฝั่ง
ออกแบบ : ชญาบุญ บุญศิริวรรณ
พิมพ์ : อีเล็กทรอนิกส์ไฟล์
จัดทำโดย : กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค อาคาร 10 ชั้น 3 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทรศัพท์ 0 2590 3805